

**KONUT ÇEVRE KALİTESİNE İLİŞKİN
MEMNUNİYETİN ÖLÇÜLMESİ**

**THE MEASUREMENT OF SATISFACTION
OF THE HOUSING ENVIRONMENTAL QUALITY**

Serpil ERİ

.Ü. Mimarlık Mühendislik Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Adana/Türkiye

email : scerci@cu.edu.tr

ÖZET ; Bu çalışmada, konut yakın çevre kalitesine ait memnuniyet ile ilgili bazı kavram ve modeller incelenmiştir. Araştırma alanı olarak seçilen, Adana kentinde ‘geleneksel ve günümüz’ iki bölge halkının konut çevrelerine yönelik memnuniyetleri ölçülmüş; çevresel kalite değerlendirmesinde kullanılmak üzere, bir veri tabanının oluşturulması amaçlanmıştır. Belirlenen değişkenlere bağlı olarak; yapılan anketler, “chi-square testi ve cross tabs” analizi ile, ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Kullanıcıların eğitim, gelir, meslek, yaş, çocuk sayısı değişkenleri; bilişsel, duygusal ve davranışsal parametreler ile değerlendirildiğinde, aralarında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireylerin memnuniyet derecesine göre, başka semtlere taşınmak istemesi vb. tutumlarının, konut çevresindeki emniyet, otopark, sosyal aktivite, yeşil alan, bina yoğunluğu, iklimsel konfor vb. değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konut yakın çevresi, Kout çevre kalitesi, Kullanıcı memnuniyeti, Adana

ABSTRACT ; In this study, some concepts and models related with the satisfaction of the environmental quality of housing, were investigated. In the Adana city selected as research area, the satisfaction of their housing environment for people of the two district as 'the traditional and the contemporary' was measured ; to use in the environmental quality assessment is intended to establish a data base. The surveys made based on the determined variables, "chi-square test and cross-tabs" with the analysis, were evaluated separately. Users, the variables of education, income, occupation, age, number of children, when with the parameters of cognitive, emotional and behavioral were evaluated, the significant relationships among them were found. According to the degree of satisfaction of individuals, the attitudes such as move to other neighborhoods has been changed. These attitudes depending on the variables such as safety, parking, social

amenities, green space, building density, climatic comfort at the around housing has been determined to be varied.

Key Words : The housing of the domicile quality, Housing environment, User satisfaction, Adana

KONUT ÇEVRESİ MEMNUNİYETİ

Konutlar, güvenliğin, konforun ve bireyselliğin bir sembolü olarak, kullanıcının yaşamında önemli rol oynarlar (Zorlu, 2010, s.189). Yaşam kalitesinin en önemli göstergelerinden biri olan, konut ve çevresinin iyi planlanmış olması, kullanıcıların memnuniyetini, o ölçüde artırır (Bölen, Türkoğlu, 2006). Konut çevrelerinin fiziksel olduğu kadar, sosyal boyutunun da, ele alınması konusunda ortak görüşler vardır (Kellekci, Berköz, 2006). Aksi durumda ise, “ödenen bedel, genellikle yalnızlık, hatta anti toplumsal davranışlar” olmaktadır. Geleneksel Türk kentinin özgün yapısına baktığımızda, yaşayanlarda çok güçlü bir ‘yer’ ve ‘aidiyet’ duygusunu sağlayan ortamların olduğu görülür (Oktay, 2001).

Bu açıdan, günümüz, kentlerinde yaşayanların içinde buldukları ortamlara ilişkin değerlendirmeleri önemli olmakta ve konut uygulamaları için, kullanıcı katılımı bir ‘yöntem’ (Önder vd., 2010) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiyeye, zamana, sosyal ölçülere ve beklentilere göre değişiklik gösteren memnuniyet değerlendirmelerinin, kişilerin çevrelerine birer yanıtı olması nedeniyle, sık yapılması gereken önemli bir ölçüm olarak görülmektedir. Çevresel kalite kriteri olarak kullanılan, ‘konut çevresinden memnuniyet’, kullanıcıların çeşitli çevresel özellikleri hakkındaki algılarına dayalı olarak ölçülmüş, çevresel değişkenlerle, memnuniyetin ilişkisi ortaya konmuştur (Weidemenn, Anderson, 1985, s.57).

Kullanıcıların konut yakın çevrelerine ilişkin “bilişsel” değerlendirmelerinin, beklenti ve memnuniyet düzeyleri ile ilgili olan “duygusal” değerlendirmelerle etkileşimi sonucu, değişik düzeylerde “davranışlar” oluşmaktadır. Bunlar, hoşnutluk duyma, tercih etme, uyum sağlama veya çevreyi değiştirme olarak belirlenmiştir. Memnuniyet duyulmayan çevresel şartların değiştirilebilmesi için gerekli olan bu veriler, çevrenin, tasarım, üretim ve kullanım dönemlerinde denetlenmesine, ilgili kişilerin bilgi düzeyinin artırılmasına olanak sağlayabilir. Günümüzdeki çalışmalarda, süreç içinde gereksinimlerin de değişmesi sonucu, kullanıcıyı içine alan çalışmalar yetersiz kalmıştır. Oysa, kullanıcı bilincini artırmak ve kentsel kararlara dahil etmek için, doğru ve güncel verilere gereksinim vardır. Veri toplamada ve analizlerde uygun tekniklerin kullanılması ile, fiziksel, sosyal ve düzenleyici faktörlerin ölçülmesi mümkündür. Bu bilgi kullanıcıların çevreyle ilgili yanıtlarının belirlenmesi yanısıra, mevcut konut alanı özelliklerinin ve yeni yapılacak düzenlemelerin niteliklerinin geliştirilmesi için de kullanılabilir (Francescato, 1998). Bu çalışmada, nesnel ve çevresel değişkenlere bağlı olarak; konut yakın çevre özelliklerinin, kullanıcıların memnuniyetini ne düzeyde etkilediğini belirlemek amacıyla, Adana ilinde bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir.

KONUT YAKIN ÇEVRE KALİTESİNE AİT MEMNUNİYETİN ÖLÇÜLMESİ

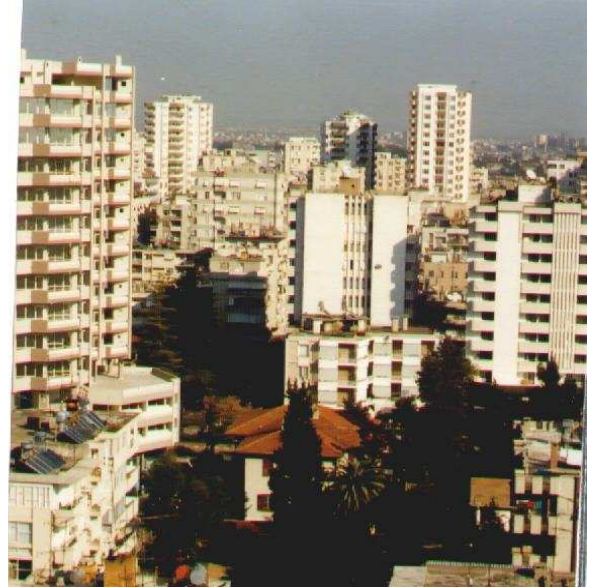
Araştırma Alanının Özellikleri; 17.253 km² yüzölçümü, 2008 yılı adrese dayalı kayıt sistemine göre, toplam 2.006.650 kişi nüfusu ile, Çukurova yöresinin önemli bir kenti olan Adana’da, hızla artan yoğun yapılaşmalar, yetersiz alt yapı ve sosyal alanları yaratmıştır. Tarihsel süreç içinde gelişen, değişen sosyal statüleri ve bozulan fiziksel yapıları ile, geleneksel konutlar ise, birer birer yok olmuşlardır. Tarihi kent dokusunu oluşturan ve 160 yıllık geçmişi olan, geleneksel konutların yer aldığı ‘eski merkez’, Tepebağ höyüğü üzerinde yer almaktadır. Eski merkez, halen

kentin ‘ana merkez’ özelliğini korumuş ; ‘alt merkez’ olarak gelişen Kurtuluş, Cemalpaşa ve Reşatbey mahallelerinin olduğu bölge de, ‘ana merkez’ olarak gelişmiştir. Kent, yüksek yoğunlukta yeni konut alanları ile kuzeye doğru büyümüştür. Hızlı kentleşme, bugün yetersiz konut ve çevre kaliteleri oluşturarak büyük ölçüde kullanıcı hoşnutsuzluğuna neden olmuş ve çözülmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır.

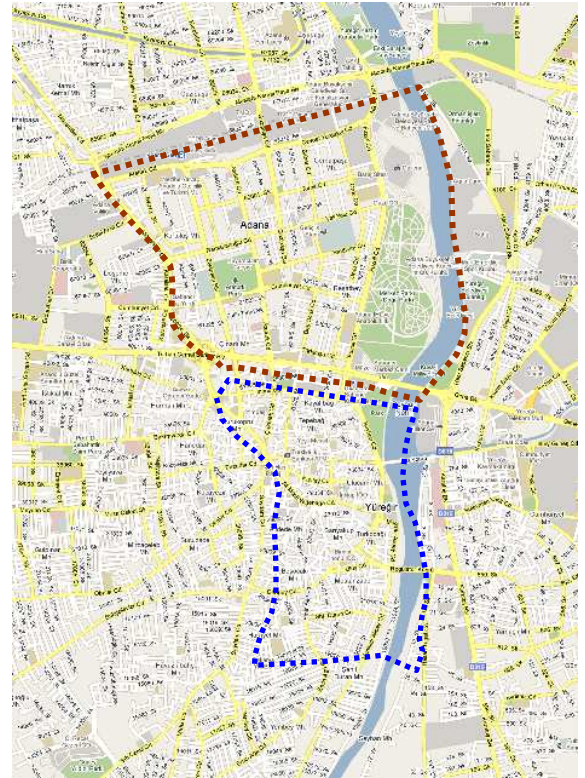
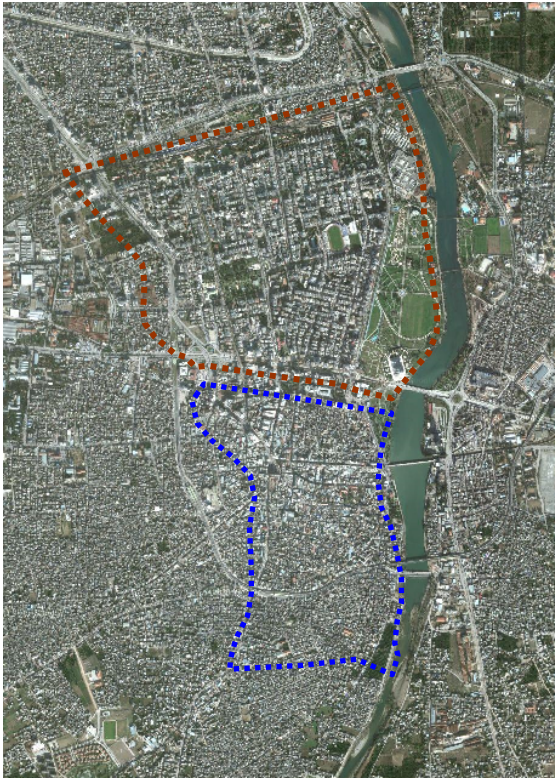
Araştırmanın Yöntemi; Konut memnuniyetinin, yaşam kalitesinin belirleyicisi olması (Campbell vd., 1976), arzu edilen ve algılanan oluşumu, çevre memnuniyetinin ölçümleri vermesi (Galster,1987); nedenleri ile, bu çalışmada, “kullanıcı memnuniyeti” ile ilgili değişkenler kullanılmıştır. İlk aşamada, konut ve çevre özellikleri değişkenleri ile, memnuniyet değişkeni arasındaki etkileşim; daha sonra ise, kullanıcı özellikleri değişkenleri ile, çevresel algılama, memnuniyet, beklenti ve tercih bağımlı değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Öznel ve nesnel ölçümlerin birbirleri ile karşılaştırılması ve istatistiksel açıdan da değerlendirilmesi için, bir anket çalışması yapılmıştır. Seyhan Belediye sınırları içinde, farklı döneme ait ve nitelikteki iki yerleşim bölgesinde (nüfusun %18’i üzerinde) kota uygulaması yapılmıştır. 2010 yılının kasım ayında yapılan (340 adet) anket çalışmasında; Konut ve yakın çevresinin özellikleri, kullanıcının memnuniyeti, beklentileri, yaşadığı yerden taşınma isteği, tercih etmesi ve kullanıcıya ilişkin bilgiler yer almıştır.

Bu çalışmadaki örnek sorulardan olan;

İdeal konut ve çevresinin “düzenli, bakımlı, geniş olanakları olan bir site ortamı içinde olmalı” seçeneğine %74.1 kişi evet %23.0 kişi hayır şeklinde, yanıt vermiş olup, bu sonuç anlamlı çıkmıştır.

Şekil 1 a,b : Geleneksel ve günümüz bölgesi konut yakın çevre perspektifleri

Şekil 2 : Anket uygulanan örneklem bölgeleri

Verilerin analizi için; 'chi-square' - x kare¹ testi ve belirli yüzdeler için 'cross tabs' uygulaması, IBM 4361, VM işletim sisteminde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Örnek Bölgeler

- Kentin güneyinde yer alan ve halen merkez niteliğini koruyan, aynı zamanda geleneksel konutların yer aldığı "eski merkez ve çevresi" (1. Bölge),
- Çok katlı binaların yer aldığı "yeni merkez ve çevresi" (2. Bölge).

Araştırma alanı olarak, seçilen bu iki bölgenin, konut karakteristikleri, fiziksel çevre ve sosyo-ekonomik verileri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu makalede sıkça söz edilecek olan, eski merkez "1. Bölge" ve yeni merkez ise, "2. Bölge" olarak adlandırılmaktadır (Şekil.1 ve Şekil.2).

Çalışma kapsamında belirlenen değişkenler grubu :

Rapoport, çevre kalitesini belirleyen değişkenleri, sosyal (çevrenin prestiji, komşuluk ilişkileri vb.) fiziksel (çevre kimliği, doğa ile ilişki, ulaşım, yoğunluk ve gürültü seviyesi vb.) açıdan iki boyutta ele almıştır (Rapoport, 1977).

Bu çalışmada ele alınan değişkenler ;

Nesnel Belirleyiciler : Konut yakın çevresi ve kullanıcı özellikleri

Öznel Belirleyiciler : Kullanıcının kişilik faktörleri

Çevresel Değerlendirmeler: Bilişsel, duygusal ve davranışsal değişkenler

Öznel ve nesnel belirleyicilerin, (bireysel algılama ve değerlendirme yoluyla) bilişsel, duygusal, davranışsal etkileşimi sonucu, bir “çevresel değerlendirme” ortaya çıkmaktadır. Bu değerlendirmenin sonuçlarına göre, çevrenin niteliksel ve niceliksel durumunu tayin edecek kararlar oluşmaktadır. Tercih, tutum vb. davranışlar, kullanıcıların konut çevresindeki sosyal yada nesnel-çevresel durumlara karşı tepki veya yanıtlarını (beklenti içinde olma, memnun olma vb.) açıklamakta; bu yanıtlar ise, çevresel değerlendirmelere bütünsel olarak etki ederek, niteliksel ölçütleri ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada ortaya konan değişkenlerin türü, kullanıcının yaşadığı çevreye neden taşındığı ve önceki yerini neden terkettiği ile ilgilidir. Kullanıcılara yöneltilen yaşadıkları çevreden taşınma isteği ile ilgili sorudaki “evet” yanıtına karşılık, seçenekler olanağı verilerek; sosyal, yapısal, fiziksel çevre olanakları vb. gibi nedenler öğrenilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, önceki yaşadığı koşullarla, mevcut koşulları karşılaştırabilmek için, bir önceki yaşanılan yerin de, yanıtı istenmiştir. Kullanıcılara yine, “şu anda yaşadıkları çevreyi tercih etme” nedenleri sorulmuş, kullanıcının şartlarının uygun olması halinde “Adana’nın hangi semtinde oturmak istediği” seçenekler dizisi verilerek derecelendirilmesi istenmiştir (1.,2.,3. tercih). Son olarak ise, genel anlamda ‘konut çevresinin nasıl olması gerektiği’ ile ilgili üç seçenek sunularak, insanların idealinde yaşamak istedikleri ortamlar ölçülmüştür.

Kişilerin eğitim, gelir, cinsiyet, yaş gibi nedenlerden dolayı farklı kullanım amaçlarına göre değişen gereksinimlerine (temel düzeyde) yaşadıkları çevrelerin yanıt verebilme yetenekleri araştırılmıştır. Bu grupta kullanıcılara ilk olarak yöneltilen “şu anda yaşadığınız konut çevresinden memnun musunuz” sorusuna verilen “hayır” yanıtına karşılık yanıt anahtarları verilerek nedenleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu grubun ikinci kısmında, çevrenin değişik

özellikleri (planlı, bakımlı, ferah, ilginç ve emniyetli olma, spor olanağı, yeşil alan, otopark, akustik, temiz hava gibi) sıfat çiftleri yardımıyla ölçülmeye çalışılmış, “çok iyi” ve “çok kötü” arasında 5 scala üzerinden kişilerin konut yakın çevresi ile ilgili görüşlerinin yanıtlanması istenmiştir.

Anket verilerine ilişkin bulgular

Sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerine göre; kullanıcıların %65’inin, 21-41, %35’inin ise, 41-61 yaş grubunda yer aldığı; %48’inin öğrenci (%23.1) ve serbest meslek sahibi (%25.9) kişiler olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi ise, %22,2’sinin ilkokul, %48,7’nin lise, %29,1’lik bir oranda ise üniversitedir. Bu araştırmaya katılan deneklerin cinsiyete göre dağılımlarında fazla bir fark olmamakla birlikte mesleki konumları incelendiğinde; kullanıcıların %49,8’inin çalışmadığı, emekli olanların %24,8’lik bir dilimi kapsadığı, diğerlerinin memur (%17,8) ve serbest meslek sahibi (%0,7) olduğu belirlenmiştir. Aile büyüklükleri ise; %39’u 1-4 kişi, 61’i ise, 1-2 çocuklu çekirdek ailelerdir. Oturduğu eve sahip olanlar %58,1 ile önde gelmekte, daha önce yaşadıkları kent ise, %18 ile Adana dışındaki yerleşimleri oluşturmaktadır. Deneklerin %51.0 ile, Adana il ve ilçe kökenli, diğer kısmının, daha çok Anadolu ve Doğu kökenli olduğu çoğunluğunu (%66) 20 yıldan fazla bir süredir, Adana’da oturanlar oluşturduğu; saptanmıştır.

İncelenen konutların büyük çoğunluğunun %40.2 ile ayrıık ev (blok), %79.1 ile betonarme, %12.7 ile tarihi ahşap, %41.0 ile hızlı yapılanmada önemli rol oynayan ve son 20 yılda yapılan konutları oluşturmaktadır. Ayrıca %38’inin hiç bahçesi olmadığı görülmekte, cadde veya sokak manzarasına sahip olanlar ise %67.8 ile, çoğunluğu oluşturmaktadır. 1-2 daireye sahip olanların %38.2 ile çoğunluğu, 2 daireden fazla olanların ise %19’8 lik bir oran oluşturduğu ortaya konmaktadır.

1. bölgede yaşayan ailelerin eğitim düzeyi, 2. bölgeye göre, daha düşüktür. Ailelerin daha yoğun bir nüfusa sahip olmasına karşılık gelir düzeyinde azalma olduğu, yaşam biçimi, sosyal yapı vb. açıdan hala geleneklerine bağlı bir anlayışı sürdürdükleri anlaşılmaktadır. 2. Bölgede ise, ailelerde çalışan kişi sayısına karşıt, daha az nüfus, gelir düzeyi ve mal sahipliğinde (araç, ev, vb.) artış görülmektedir.

Nesnel Belirleyiciler ile Konut Çevresi Memnuniyet İlişkileri

-“Konutun tipi, durumu” vb. değişkeni ile “memnuniyet” değişkeni ilişkisinde; bahçeli müstakil konutlarda yaşayanların, apartmanlardakilere göre, daha hoşnut oldukları, ancak her iki durumda da, konutun çevre binalarla sıklığı, konusunda duyulan hoşnutsuzluğun aynı olduğu görülmüştür.

-“Konut çevresini değerlendirme ve memnuniyet” değişkeni ile, “konutun toplam daire sayısı” değişkenleri, ilişkisinde; daire sayısı arttıkça, (9-10 dairedan fazla), komşuluk ilişkilerinin zayıfladığı, araç emniyeti ve park etme sorunlarının yaşandığı; ancak kullanıcıların konut çevresini daha güvenli bulduğu, (özellikle gece ve/veya gündüz bekçisi tutarak) görülmektedir. Her iki bölge için, araç park yeri bir sorun olarak ortaya çıksa da, geleneksel semtlerde sadece yayayı içine alan bir dokunun devam ettirilmesi önemlidir.

-Kullanıcıların yaşadıkları konut çevresindeki açık alanların bakımlı, düzenli olması vb. konusundaki memnuniyetlerinde, bay ve bayan olma durumuna ve ailelerin gelir artışına bağlı olarak; iki bölge de, farklılık gözlenmemektedir.

-Geleneksel bölgede çocuk bahçesi, yeşil alan ve ilkokula uzaklık konusunda az da olsa, bir hoşnutsuzluk dışında, uzaklıkla memnuniyet arasında önemli bir ilişki saptanamamıştır.

-Çocuklu ailelerin çocuklarını daha güvenli ve olanaklı bir çevrede yetiştirmek istemeleri ve binaya ait bir açık alanın olması beklentileri her iki bölge de, aynıdır.

-Adana dışından gelen görüşmecilerin kent halkına göre, yaşadıkları çevrelerden daha çok hoşnutluk duymaları, önceki konut deneyimlerinin vasat olduğunu; az memnun olmalarını ise, (kültüre ve ortama alışamama, özlem, vb.) öznel durumlara bağlamak mümkündür. Bu nedenle, insanların sahipleneceği, ait olacakları ve beklentilerine uygun ortamların oluşturulmasında tasarımcıların rolü daha çok ortaya çıkmaktadır.

-Konut çevrelerinin güvenli ve bakımlı olması, mimarisi ve uygun malzeme seçimi, çevre kimliği ve genel görünüş konusundaki memnuniyetsizlik, 2. bölgedeki orta yaş altındaki kişilerde, daha fazla olduğu gözlenmektedir.

-Merkezin sunduğu olanaklara rağmen, bina ve trafik yoğunluğu nedeniyle, merkezden uzak, müstakil konut veya bakımlı bir sitede yaşamak isteyenlerin sayısında cinsiyet ve değişik meslek gruplarına göre önemli bir farklılık görülmektedir.

-Betonlaşmaya karşı yeşil alanların azaldığı 2. bölgede, ısıtma araçlarının yoğun kullanımı ile kışın hava kirliliğinin verdiği rahatsızlık (özellikle orta yaşın üstündekiler de sağlık nedenleri ile) ileri düzeydedir.

Hava, gürültü ve görüntü kirliliği, taşıt ve konut yoğunluğu vb. durumlar nedeniyle, günümüz konut bölgelerinde ortalamanın altında bir çevresel kalite standardının olduğu görülmektedir. Adana' nın bir zamanlar itibarlı, seçkin ve ilk yerleşim bölgesi olan geleneksel konutlarda ise, bakımsızlık nedeniyle yaşamak isteyenlerin sayısının fazla olmadığı, bu bölgenin yeniden işlevlendirilmesi ile, önemli bir tercih nedeni olacağı ortaya çıkmaktadır.

Bu verilere göre, özellikle yaz aylarında, sıcak ve nemliliğin artış gösterdiği alanlarda (bitkilendirme, güneş, rüzgar denetimleri ve doğal havalandırma sağlayacak planlama ve düzenlemeler ile) hava kirliliğini, yoğun sıcaklığı vb. denetleyen ve böylece enerji korunumunu da dikkate alan 4-5 katlı konut tiplerinin teşvik edilmesinin yaşam kalitesinin yükseltmesi ve kentte yaşayanların mutluluğu açısından gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

Konut çevresinin algılanması ile memnuniyet değişkenlerinin ilişkileri

Görüşmecilerin çevrelerinde, pergolalı oturma, çiçeklik, havuz vb. çevresel donatılar ile, huzur bulacakları doğal ortamların bulunmasından hoşnutluk duyacakları ; gençler ve çocuklar için olanakların olduğu bir çevre beklentisi içinde oldukları görülmektedir. Oturdukları çevreyi plansız, bakımsız bulanların büyük bir bölümünün yaşadıkları yerden de, memnun olmadıkları; çevreden hoşnutluk duysa da, duymasa da, görüşmecilerin geleneksel bölgede yaşamak istemedikleri; mimari açıdan, çok büyük beklentileri olan görüşmecilerin, buldukları çevreden ve binaların genel görünümünden (kat sayısı, formu, rengi vb.), çevre kimliği, ve bütünlüğü bozmasından hiç memnun olmadıkları anlaşılmaktadır. Komşuluk ilişkilerinin çok zayıf olmasından rahatsız olan kişilerin, insanlarla karşılaşma ve iletişim olanağı, sosyal aktivite alanlarının olması gibi beklentilerinin de yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Nesnel ve öznel belirleyiciler ile, yapılan bu çalışmada, Adana'da konut çevresi memnuniyetinin, sosyal koşullardan çok, fiziksel çevre koşullara bağlı olarak ortaya çıktığı bulgulanmakta, bu bulguların yeni yapılacak düzenlemelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve tasarıma veri oluşturma amacıyla kullanılması beklenmektedir.

TABLO 1: KULLANICILARIN MEMNUNİYET DÜZEYİ

	1. Bölge	2. Bölge
Konut çevresi fiziksel özellikleri	Orta	Düşük
Konut çevresi iklimsel kontrolü	Yüksek	Düşük
Çevresel faktörler, bakım düzen	Orta	Düşük
Yeşil alanların varlığı	Düşük	Düşük
Erişebilirlik ve ulaşım	Düşük	Yüksek
Çocuklar için olanakların varlığı	Düşük	Düşük
Sosyal donatılar ve açık alanlar	Çok düşük	Düşük
Komşuluk ilişkileri	Yüksek	Düşük
Hava kirliliği	Orta	Düşük
Görüntü kirliliği	Orta	Düşük
Gürültü kirliliği	Orta	Düşük
Araç park yeri ve güvenliği	Düşük	Düşük
Konut çevresinin güvenliği	Düşük	Düşük

BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma bulgularına göre; konut yakın çevresi ve kişisel özelliklerin, çevresel memnuniyeti etkileyen en önemli parametreler; 2. Bölgede, binalar arası sıkışıklık, otopark ve yeşil alan yetersizlikleri olarak saptanmıştır. 1. Bölgede ise, bu yetersizliklere ek olarak, çevre kimliğini bozan yapıların yapılması, sosyal aktivite alanlarının olmaması, başlıca memnuniyetsizlik nedenleridir. En önemli hoşnutsuzluk nedeni olan yoğunluğun azaltılmasının önerilmesi ve

planlanacak yeni konut bölgelerinde bu konuya dikkat edilmesi, çevresel kalitenin yükseltilmesi açısından gerekli olmaktadır.

Her iki bölgedeki ailelerin çocuklarını iyi bir çevrede yetiştiremedikleri konusundaki memnuniyet oldukça düşüktür. Konut çevrelerine yakın cazip ve kullanışlı çocuk parkları, gençler için rekreatif ve spor alanlarının önemsenmesi, çocuk ve gençlerin sağlığı yanı sıra, ebeveynlerin memnuniyetini ve iş verimini arttıracığı için de, önemli bir konudur.

İnsanların olanaklara daha kolay erişimleri nedeniyle, günümüz konut çevrelerinden memnuniyet düzeyi, geleneksel yerleşimlere göre, yine de, daha yüksek düzeyde olup, arazi değeri arttıkça, hoşnutluk derecesinin de arttığı anlaşılmaktadır. Tarihi alanın içinde yaşayan sosyal tabakayı değiştirerek ekonomik yaşayabilirliğini kazandırmak için işlevler kazandırma, sosyal çevreye hizmet edecek çeşitli olanakların sunulması, fiziksel çevrenin iyileştirilmesi sonucunda, gelişecek olan bu bölgenin tercih edileceği de bulgulanmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre, bireylerin beklenti, memnun olma veya olmama durumuna göre başka semtlere taşınmak istemesi vb. farklı tutumları, konut çevresinin açık alan, emniyet, otopark, sosyal aktivite, sosyal ilişki, yeşil alan, binalar arası yakınlık, iklimsel konfor vb. değişkenlere bağlı olarak değişmektedir. O halde bu değişkenlerin yönetsel birimler, tasarımcılar tarafından önemsenmesi gerekmektedir. Adana'nın yerel kimliğine katkı açısından da, geleneksel bölgenin değerlendirilmesine ve bunun için işlevler kazandırma ve sosyal olanakların sunulması ile, fiziksel ve sosyal çevrenin iyileştirilmesine destek vermelidir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Çevresel memnuniyeti etkileyen en önemli göstergeler olarak kabul edilen kullanıcılar arasında önemli öznel farklılıklara rağmen, her iki bölgenin görüşmecileri de, konut yakın çevrelerini bir çok yönden olumsuz olarak değerlendirmektedirler. Adana'nın, önemli çevresel sorunları olan bir kent olarak algılanması ve kent sakinlerinin, yaşamak istedikleri konut çevresinin az katlı, bahçeli, çevre donatıları ve sosyal olanakların sunulduğu ortamlar olarak bulgulanması, kent yöneticileri ve tasarımcılar tarafından önemsenmelidir. Yerel kimliğe katkı açısından da, geleneksel bölge değerlendirilmeli ve bunun için yeniden işlevler kazandırma, fiziksel ve sosyal çevrenin iyileştirilmesine destek vermelidir. Kullanıcıların değişen gereksinim ve isteklerini karşılamaya yönelik olarak konut tasarımında esnek/değişebilir tasarım stratejileri geliştirmek önemlidir. “Problemler tanımlanırsa; politikaların, stratejilerin ve programların başarı şansı artacaktır” (Kellekci, 2005).

Oysa, bugüne dek, mevcut duruma özgü strateji ve müdahale biçimlerinin sonucu olarak değil, bazı grupların çıkarlarına yönelik bir şekilde, biçimlenmiştir. Gelişmiş Batı ülkelerinin tersine, Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamaları, sadece fiziksel boyutu ile ele alınmakta, toplumsal boyutu kapsamamaktadır. Konut sektöründeki politikaların, ekonomik kalkınmayı, sosyal gelişmeyi ve çevre korumayı özendiren politika ve eylemlerle bütüncül olarak ele alınması (BM, 1999, s.23) ve geçmişten günümüze sorunların tespiti ile iyileştirilmesine gereksinim vardır. Kentsel dönüşüm planlaması bütüncül bir yaklaşımdır ve Türkiye’de sayıları az da olsa, bu yaklaşımla yürütülmüş projeler vardır. Halkın farkındalığının artması, daha katılımcı ve işbirlikçi bir planlama yaklaşımı, bununla tutarlı olarak değişen yasalar ve küresel akımlar ile, iyi örneklerin sayısını arttırmak mümkündür (Ataöv, Osmay, 2007).

Temel bir insan hakkı olan “konut”u yalnız birim olarak değil, çevresi ile birlikte ele alan ve konut ile ilgili sorun alanlarının analizler ile netleştirilerek tarif edilmesi ile, Stratejiler ve Eylem Programları geliştirilmiştir. Bu genel yaklaşımın açılımında; ‘insanca yaşama hakkı’ esas alınarak, ‘kent dokularının (sokak, mahalle, semt ve kent ölçeklerinde), fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutlarında, ön görülen kurumsal, yasal ve finansman modeller ile, özel+kamu+gönüllüler sektörleri ortaklığı çerçevesinde iyileştirilmesi / yeniden üretilmesi’ öngörülmektedir (Kentleşme Sürasi, 2009). Kullanıcı merkezli yaklaşımlarında her araştırma ya da uygulama bir başka proje için de veri olduğundan, uygulamaların kayıtları ve değerlendirmeler oldukça önem taşımaktadır (Ataöv, Osmay, 2007) Asıl amacın, nasıl olursa olsun bir “konut” inşa etmek değil, kullanıcıların memnuniyet duyarak yaşayacakları ortamlar yaratılması ve mimari tasarımın da buna göre şekillenmesi gerektiğidir (Akıncıtürk, Dostoğlu, 2010). Ortaya konan sorunların, bilimsel araştırmalardan elde edilen veriler ile değerlendirilerek, kullanıcıyı memnun eden, günümüz koşullarına ve gelecekteki beklentilere uygun bir şekilde, yaşama geçirilmesini sağlamak önemlidir.

KAYNAKLAR

Akıncıtürk, M, Dostoğlu, N, T, 2010, “Toki Konutlarında Kullanıcı Memnuniyeti: Fırsatlar Ve Sorumluluklar”, **Mimarlık Dergisi**, eylül-ekim, sayı 355.

Ataöv, A. Osmay, S, 2007/2 Türkiye’de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım” **METU JFA**, s.79.

Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi, 1999, “Habitat Gündemi ve İstanbul Deklerasyonu, Hedef ve İlkeler, Taahhütler ve Küresel Eylem Planı”, **BM İnsan Yerleşimleri Konf. Habitat II**, s. 23.

Bölen, F, Türkoğlu, H.D., Ergun, N., Yirmibeşoğlu, F., Kundak, S., Terzi, F. ve Kaya, S. , 2006, “İstanbul’da Konut Alanlarında Fiz. Çevre Kalitesi Analizi” **IMP Konut ve Yaşam Kalitesi Grubu Raporu**, Cilt 1, İst.

Campbell, A., Converse, P.E. & Rodgers, W.L.,1976, “The quality of American life: perceptions, evaluations and satisfactions”, **Russel Sage Foundation**, New York USA, ISBN 0 87154 194, 7.

Francescato, G.,1998, “Residential Satisfaction, In Van Vliet-W.(Ed.), **Encyclopedia Of Housing**, Sage, Monterey. CA

Galster,G.,1987, "Identifying The Correlates Of Dwelling Satisfaction: An Empirical Critique." **Environment And Behavior**, 19.5, September, s. 540.

Kellekci, O. L, Berköz, L, 2006, “Konut ve Çevresel Kalite Memnuniyetini Yükselten Faktörler” **İTÜ dergisi/A Mimarlık, Planlama**, Tasarım Cilt:5, Sayı:2, Kısım:1, Eylül, ss.166-174.

Oktay, D., 2001, “Planning Housing Environments for Sustainability: Assessments in Cypriot Settlements”, **Building and Industry Center (YEM) Publications**, Istanbul ISBN: 975-8599-12-7.

Önder, D. E., Köseoğlu, K, Bölen,O, 2010/1, “The Effect Of User Participation In Satisfaction: Beyciler After-Earthquake Houses In Düzce”, **İTÜ AJZ**, Vol:7 No:1, ss.18-37,

Rapoport, A. 1977, "Human Aspects Of Urban Form", **Pergamar Press**, New York,

Tankut, G. Balamir, M. vd.,1992, “Ankara’nın İmar Hareketlerinde Öncü Rolü”, Ankara Konuşmaları, **TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını**, Ankara, ss.103-118.

KENTLEŞME ŞÛRASI 2009. “KENTSEL DÖNÜŞÜM, KONUT VE ARSA POLİTİKALARI”

T C Bayındırlık ve Iskan Bakanlığı Ankara, Nisan.

WEIDEMANN, S., ANDERSON, J., 1985, “A Conceptual Framework for Residential Satisfaction, In I. Altmann, and C. Werner(Eds.), **Home Environments, New York, Plenum Press**, pp.153-182.

Zorlu, T., Sağsöz, A. 2010/1, “Müstakil Konut Sitelerinde Kullanıcı Tercihlerine Bağlı Fiziki Müdahaleler, Trabzon Örneği” **METU JFA** cilt: 27 sayı:2, ss.190-205.

Şekil (a) : <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=84898&start=10>

Şekil (b) : Yazara aittir, Kasım 2010.

Harita:www.uydu.info/adana-uydu-goruntuleri-canli-uydu-goruntusu/-Im Cache Ähnliche Seiten.

Chi-Square Testi ve Cross Tabs Analiz Yöntemi Ile Değerlendirme

Chi-square (Ki-kare) iki bağımsız niteliksel değişkeni test etmek için kullanılan niceliksel bir ölçüdür. Gözlenen frekanslarla, beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı temeline dayanmaktadır. Ki-kare testi, frekansları veya oranları karşılaştırmak için en sık kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Grant,, Ewens, 2001). İki

veya daha fazla değişkenlerin arasındaki ilişkileri belirlemek için araştırmanın içeriğine bağlı olarak; korelasyon ve regresyon, varyans analizi ve cross-tabulation analiz tiplerinden biri seçilebilir. Cross-tabulation iki veya daha fazla kategorik değişkenlere dayalı olguların ortak bir frekans dağılımıdır. En çok kullanılan ikili ve üçlü çapraz tablolardır (Cross-tab, Chi-square, 2001). P (pearson) değeri, sonucu ifade etmekle birlikte, kabul ettiğimiz hata payıdır ve her zaman 0.05 değerinin altında olması istenir. X değeri yükseldikçe P anlamlı olmaktadır. P değerinin 0.00000 çıkması durumunda, X değeri büyük ise, anlamlı kabul edilmiştir.

Grant, G. R., Ewens, W. J. 2001, “**Statistical Methods in Bioinformatics**”. An Intr, Springer Verlag, New York.
Cross-tabulations, Chi-square Tests and Correlations in SPSS, 2008, GY495, **Research Methods in Pl.**